

Vážení členové Rady Rady České televize,

obracíme se na Vás se stížností na porušení ustanovení § 2 písm. a) a c) zákona č. 483/1991 Sb., zákona o České televizi (dále již jen „zákon o ČT“) Českou televizí při zpravodajském pokrytí veřejné diskuse o ratifikačním procesu Úmluvy Rady Evropy o prevenci a potírání násilí na ženách (dále již jen „Istanbulská úmluva“), kterého se dle našeho názoru dopustilo zpravodajství ČT reportáží odvysílanou dne 24. 1. 2024 v pořadu Události odvysílaném od 19h na kanálu ČT 1 a ČT 24 v rámci reportáže „Istanbulská úmluva v divadelní hře“ vypracovaná redaktorkou Pavlou Sedliskou.

Reportáž bezprostředně navazovala na předchozí téma pokrývající jednání Senátu Parlamentu ČR, který tento den projednával ratifikaci Istanbulské úmluvy, což uvedl i samotný moderátor Martin Řezníček: „A tématu Istanbulské úmluvy se aktuálně věnuje i nové stejnojmenné divadelní představení v pražském A studiu Rubín. Dokumentární inscenace režisérky Barbory Herz vznikla ve spolupráci s neziskovou organizací Otevřená společnost“. V reportáži na úvod dostává prostor režisérka Barbara Herz: „Jak je možné, že v podstatě velmi krátký a neškodný dokument, který má pomoci obětem domácího a sexualizovaného násilí může vyvolat tak obrovské vášně? Opravdu jde o to ukázat zvláštní teatralitu celé té debaty.“

Reportáž pokračuje sestřihem pasáže z divadelní hry, kde probíhá dialog dvou mužských herců a v pozadí stojí žena v šatech držící hrnec, s tím, že následuje scéna z divadelního díla. Herec Dan Kranic uvádí: „Normální tradiční muž je pán tvorstva, Bůh i otec. Je taky hlavou rodiny.“ Na prostřih divadelního představení navazuje první komentář samotné reportérky ČT Pavly Sedliské podkreslený záběry z výše uvedené divadelní inscenace, kde herec Petr Jeništa bije herečku Lucii Syrovou: „Zastánci tradiční rodiny versus liberálové. Představení ukazuje různé úhly pohledu v diskusi. Cíleně pracuje s groteskností a nadsázkou.“ Dále v reportáži hovoří samotný herec Dan Kranic: „My k tomu přistupujeme velmi hravě s nějakým nadhledem, který je ale zároveň taky bodne.“ Výpověď doplňuje kolega a herec Petr Jeništa: „Ale není to agitka“. O okolnostech vzniku divadelního představení informuje dále redaktorka následovně: „Scénář vznikl na základě rozhovorů s politiky, pracovníky z neziskových organizací i samotnými oběťmi.“

Dalším vystupujícím v reportáži je opět režisérka Herz, jejíž hlas zní ještě při záběru na zkroušenou herečku z předmětného divadelního díla: „Mě nejvíc mrazí, když jsem třeba položila otázku, kdo by byl ochoten se mnou sdílet svou zkušenost s domácím násilím a najednou mám ohromné množství odpovědí.“ Na její výpověď opět navazuje reportérka komentářem doprovázeným sugestivními záběry z divadelní hry: „Loni bylo na Policii nahlášeno 917 případů znásilnění. Studie ale ukazují, že nahlašovaných je jen asi 10 % případů.“ Dalším vystupujícím v reportáži je Marta Smolíková, uvedená popiskem ředitelka Otevřené společnosti, která uvedla: „Řada těch obětí vlastně ví, že ta pomoc je problematická, tak se k tomu ani nepřiznává a vlastně vidí, že jako nemá cenu si jít někam stěžovat.“ Navazuje redaktorka: „I proto Otevřená společnost iniciovala vznik představení (doplňeno záběrem, jak

herec Jeništa opírá pivo o hlavu kolegyně herečky schoulené v obranné pozici) a i když má Istanbulskou úmluvu přímo v názvu vypovídá podle tvůrců hlavně o stavu současné společnosti.” Na závěr pronáší Dan Kranic v nátělníku s pomlázkou: „To my jsme tady oběti.”

Dle našeho názoru je reportáž zveřejněná v hlavním vysílacím čase sugestivní a manipulativní a porušuje dle našeho názoru zákonné povinnosti vyváženosti a objektivity ve smyslu § 2 odst. 2 písm. b) a c) zákona ČT kladené na veřejnoprávní médium v případě zpravodajství, kterého se ČT dopustila následujícími pochybeními:

Skutek č. 1 - reportáž velmi jednostranně informovala o Istanbulské úmluvě prostřednictvím „informativní” reportáže o stejnojmenné divadelní hře a tematice Istanbulské úmluvy

Reportáž s názvem Istanbulská úmluva v divadelní hře přiznaně navazovala na předchozí reportáž referující o senátním projednávání ratifikace Istanbulské úmluvy, kde zazněly vyváženě oba názory reprezentované senátory.

Proces veřejné debaty o vysoce politické otázce vhodnosti ratifikace Istanbulské úmluvy byl tematizován pěti vystupujícími: režisérkou Barbarou Herz (vystupující 2x), reportérkou Pavlou Sedliskou, dvěma herci Danem Kranichem a Petrem Jeništou a ředitelkou Otevřené společnosti Martou Smolíkovou. Všichni vystupující v reportáži hovořili spíše ve prospěch ratifikace Istanbulské úmluvy, ačkoliv ze samotného vyjádření herců nelze jejich vystoupení jednoznačně rozklíčovat, avšak celkové vyznění je naprosto jednostranné a ve prospěch Istanbulské úmluvy, ačkoliv ze strany všech vystupujících toto hodnocení nezazní explicitně. V reportáži nebyla řešena pouze divadelní hra, ale prostřednictvím divadelní hry tematizována problematika veřejné diskuse o Istanbulské úmluvě a domácím násilí, aniž by byl zastoupen opačný názorový proud, který odmítá domácí násilí, ale zároveň z různých důvodů odmítá ratifikaci Istanbulské úmluvy.

Dle našeho názoru provozovatel vysílání se dopustil porušení povinnosti zajistit, aby vysílaná reportáž nepodněcovala k nenávisti vůči skupině osob z důvodu jejich politických názorů ve smyslu ustanovení § 32 odst. 1 písm. c) ZPRTV a odvysíláním reportáže porušil povinnost zákazu podprahových technik manipulace ve smyslu ustanovení § 32 odst. 1 písm. d) ZPRTV.

Dle našeho názoru taktéž redaktorka ČT a zodpovědná redakce zpravodajství ČT se dopustila porušení čl. 5.12 Etického kodexu ČT odvysílaným komentářem redaktorky Sedliské (Zastánci tradiční rodiny versus liberálové. Představení ukazuje různé úhly pohledu v diskusi. Cíleně pracuje s groteskností a nadsázkou.”) doprovázeného záběry násilí z divadelní hry.

Dále se dle našeho názoru provozovatel vysílání dopustil porušení Etického kodexu ČT, konkrétně čl. 5.12, kdy vyjádření režisérky Herz, jejíž hlas zní ještě při záběru na zkroušenou herečku z předmětného divadelního díla: „Mě nejvíc mrazí, když jsem třeba položila otázku, kdo by byl ochoten se mnou sdílet svou zkušenost s domácím násilím a najednou mám ohromné množství odpovědí.” Na její výpověď opět navazuje reportérka komentářem doprovázeným sugestivními záběry z divadelní hry: „Loni bylo na Policii nahlášeno 917 případů znásilnění. Studie ale ukazují, že nahlašovaných je jen asi 10 % případů.”

Výše uvedené má dle našeho názoru jednoznačně znaky porušení ustanovení § 2 odst. 2 zákona ČT ve spojení s ustanovením § 32 odst. 1 písm. d) ZPRTV, jelikož se jedná o manipulativní a podprahové techniky a porušení čl. 5.12 Etického kodexu, jelikož se ČT uchýlila v obrazovém výrazu k postupům, při nichž dochází ke směřování mluveným slovem s hodnotícími soudy obsaženými ve zpracování sugestivních ilustrativních záběrů z divadelní hry a podprahového sdělení, že odpůrci ratifikace Istanbulské úmluvy jsou násilníci, kteří sebe vnímají jako oběti (viz poslední záběry a ukázka hry, kdy herec Dan Kranic v nátělníku s pomlázkou uvádí zjihlým hlasem: „To my jsme tady oběti.“

Skutek č. 2 - reportáž neuvedla klíčové souvislosti a tím se dopustila manipulace s divákem, jelikož propaguje lobbistickou kampaň za ratifikaci Istanbulské úmluvy

V reportáži zazněla informace, že divadelní hra vznikla ve spolupráci s neziskovou organizací Otevřená společnost, avšak tato informace je neúplná. Otevřená společnost o. p. s. je organizace, které byla v ČR založena organizací Open Society Fund Praha v roce 1999. Divadelní představení bylo financováno prostřednictvím projektu Grassroots muži advokáti rovnosti žen a mužů prostřednictvím Nadace OSF v programové oblasti Active Citizens Fund (financovaného prostředky z fondů Evropského hospodářského prostoru Lichtenštejnskem, Islandem a Norskem).

Otevřená společnost o.p.s. na tento grant obdržela finanční prostředky ve výši 63 319 EUR.

Cílem projektu zaměřeného na advokační a watchdogové projekty (eufemisticky nazvaný lobbying) je dle samotné anotace projektu je zkušenosti zúročit v lobbyingu zaměřeném na poslance a senátory.

Organizace Otevřená společnost je silně zainteresovaným subjektem v politické debatě o potřebnosti ratifikace Istanbulské úmluvy. Je členem koalice sjednocené pod názvem „Hlas proti násilí“ společně s organizacemi Amnesty International, Česká ženská lobby, z. s. (organizace personálně propojená s Otevřenou společností osobou Marty Smolíkové), Konsent z. s. a Ženy v právu z. s..

Tato koalice velmi aktivně lobbuje ve prospěch ratifikace Istanbulské úmluvy, což dokládají samotné webové stránky iniciativy, které umožňují odesílat návštěvníkům webu této iniciativy hromadně elektronické pohlednice vyzývající přímo poslance a senátory k ratifikaci Istanbulské úmluvy.

Celá koalice je financována z Norských fondů ve výši 4 379 290 Kč prostřednictvím úspěšného projektu Hlas proti násilí (LP-HRMGSC-003), který je spolufinancován z Norských fondů 2014-2021. Cílem zmíněného projektu je dle popisu grantu: „V rámci dvacetiměsíčního projektu bude realizována osvětová a advokační kampaň Hlas proti násilí zvyšující povědomí veřejnosti a politiků/ček o problematice násilí na ženách a o Úmluvě Rady Evropy o prevenci a potírání násilí na ženách a domácího násilí (Istanbulské úmluvě). Proběhne celonárodní kampaň na sociálních sítích (s plánovaným nepřímým dosahem přes 500 tisíc osob), veřejné debaty a workshopy v regionech. Součástí projektu je i spolupráce s podporovateli a advokační práce, konkrétně oslovení politiků/ček.“ Realizátorem projektu je Česká ženská lobby, z. s., partnerem

projektu v ČR je i Otevřená společnost, o.p.s. společně s Amnesty International Česká republika, z.s., Konsent, z. s. a Ženy v právu, z. s.

Zároveň organizace Otevřená společnost prostřednictvím své ředitelky Marty Smolíkové participovala na panelové diskusi s názvem „Istanbulská úmluva jako pomoc obětem násilí“ organizované v Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR poslancem Michalem Zunou (TOP 09). Stejně tak se organizace Otevřená společnost a Česká ženská lobby zúčastnila tiskové konference v Poslanecké sněmovně organizované opět poslancem Michalem Zunou z TOP 09, kde za panem poslancem Zunou zřetelně stojí paní Marta Smolíková z Otevřené společnosti.

V daném případě tedy ČT ať již vědomě či nevědomě podporuje lobbying a participuje na kampani ve prospěch ratifikace Istanbulské úmluvy organizací, která je jednoznačně a bezprostředně zapojena do politického lobbyngu ve prospěch ratifikace Istanbulské úmluvy.

O okolnostech vzniku divadelního představení informuje dále redaktorka následovně: „Scénář vznikl na základě rozhovorů s politiky, pracovníky z neziskových organizací i samotnými oběťmi.“ Již není redaktorkou Sedliskou zmíněno, že scénář vznikl v rámci grantového projektu Grassroots muži advokáti rovnosti žen a mužů a vybraných osob podílejících se na velmi jednostranné kampani organizované garantem Otevřenou společností, které je aktivně zapojena do politického lobbyngu na straně podporovatelů ratifikace Istanbulské úmluvy projektem Hlas proti násilí.

To způsobuje citelné ztráty v nezávislost, kvalitu a důvěru zpravodajství veřejnoprávního média, které je financováno jak příznivci, tak odpůrci ratifikace Istanbulské úmluvy.

Zároveň je třeba brát v potaz i skutečnost, že i dle relevantního průzkumu veřejného mínění z roku 2021 většina reprezentativního vzorku české populace neví (74 % respondentů), co je skutečným obsahem Istanbulské úmluvy.¹⁰ Proto považujeme pochybení za citelný zásah a přitěžující okolnost porušení zákonných ustanovení, jelikož se odvysílanou reportáží ČT postavila na stranu velmi jednoznačně vymezeného názorového spektra ve prospěch ratifikace za situace, kdy většina populace neví, o co se v této mezinárodní smlouvě jedná.

Z výše uvedených důvodů máme za to, že se odvysíláním reportáže s ohledem na výše zmíněné Česká televize dopustila porušení povinnosti provozovatele vysílání ve smyslu ustanovení § 2 odst. 2 zákona ČT ve spojení s ustanovením § 31 odst. 2 ZPRTV, jelikož divákovi dle našeho právního názoru neposkytovala objektivní a vyvážené informace a nebyla schopna oddělit hodnotící komentáře od informací zpravodajského charakteru. Dle našeho názoru byl taktéž porušen Etický kodex ČT, konkrétně čl. 5.18 Etického kodexu, jelikož při přípravě zprávy bylo použito informací nebo materiálů zpracovaných osobou podnikající v oblasti vztahů s veřejností (PR agenturou) a divák na to nebyl explicitně upozorněn. Otevřená společnost PR agenturou formálně není, ale materiálně tuto definici naplňuje, obzvláště ve vztahu k tématu reportáže. Proto z našeho pohledu došlo i k tomuto pochybení.

Skutek č. 3 - forma karikování legitimního názorové spektra využitím sugestivních metod manipulace, kdy nebyl dán prostor oponentnímu názorovému spektru

V dané reportáži o časové stopáži 2 minuty, 20 sekund nebyl dán prostor jedinému relevantnímu oponentovi Istanbulske úmluvy, ačkoliv jak v oblasti politického spektra je zastoupen silně, stejně tak i v případě občanské společnosti (například naší organizací, ale i několik dalšími).

Místo relevantní věcné diskuse a prostoru poskytnutého v reportáži oběma relevantním stranám, byla reportáž jednostranně zaměřená. Reportáž o divadelní hře a problematice Istanbulske úmluvy krouží okolo tématu násilí na ženách a domácího násilí.

Z našeho pohledu došlo k naprostému selhání veřejnoprávního média, jelikož se jednalo o reflexi velmi povrchní a oploštělou. V diskusi se naprosto vynechaly skutečně problematické pasáže Istanbulske úmluvy, které byly opakovaně předmětem veřejných slyšení a konferencí, které se k tématu Istanbulske úmluvy v posledních letech uskutečnili. Není naším úkolem unavovat správní orgán RRTV a suplovat veřejnoprávní zpravodajskou službu ČT, ale omezíme se pouze na několik oblastí, které v diskusi zaznívají. Především nikdo z odpůrců ratifikace Istanbulske úmluvy neschvaluje domácí násilí, tudíž již v prvním bodě je celá reportáž nepřipadná. Mezi hlavní důvody odporu vůči Istanbulske úmluvě jsou ve zkratce následující body:

- mezinárodní smlouva pojímá velmi neurčitě a extenzivně pojetí násilí v rozsahu trestního práva, což přináší potenciální nebezpečí pro přetažení trestní represe v případě nespravedlivě obviněných,

- rozšíření diskriminačních důvodů nad rámec daný českou a evropskou legislativou o explicitní diskriminační důvod gender vedle pohlaví, tudíž na biologickém pohlaví nezávislý důvod. Gender se v případě aplikační praxe je vykládán širěji než původně zamýšlené rozdíly mezi společenským vnímáním mužů a žen, jak byl tento termín původně vnímán, ale je nahrazován a vytěsňován čím dál radikálnějšími požadavky (například odůvodňující působnost některých ustanovení Istanbulske úmluvy i na transženy, tedy biologické muže,).

- zvýšení ochrany migrujících osob rozšířením zásady non-refoulement a zvýšení ochrany žadatelů o azyl na genderové důvody (již jsme vázáni prostřednictvím práva EU, jelikož EU jako celek k Istanbulske úmluvě již přistoupila a skrze sdílené pravomoce mezi státy a EU patří migrace a azyl),

- ČR přistoupí k mezinárodní smlouvě, jejíž monitorování je svěřeno expertnímu orgánu (což samo o sobě není nic neobvyklého), avšak rozsah Istanbulske úmluvy a její působnost je skutečně obrovská, zároveň tento expertní orgán se již při vyhodnocování naplňování závazků vysokých smluvních stran oficiálně obrací mimo oficiální reprezentanty smluvních států a moci výkonné, ale využívá k reportingu neziskového sektoru, aniž by byla jasně nastavena transparentní pravidla, kdo budou tito zástupci,

- ratifikovaná mezinárodní smlouva je bezprostředně vymahatelná před českými soudy (jakýkoliv jednotlivec FO i PO se může domáhat jakéhokoli práva z ní vyplývající vůči státu), což je velká příležitost pro strategické litigace a změny právního řádu mimo zákonodárnou moc.

Ani jeden z výše uvedených důvodů nebyl v reportáži ani náznakem zmíněn. Jedná se o výrazné selhání, jelikož médium veřejnoprávní služby má naopak veřejnou diskusi kultivovat a společnost spíše stmelovat. Přístupem aplikovaným v reportáži spočívající v ostentativní ignoranci relevantních argumentů (používaných jak v akademických a právních kruzích, politickými reprezentanty) dochází k prohlubování příkopů ve společnosti a zvyšujícího odcizení a zvyšování nevraživosti a podpoře nesnášenlivosti. Odvysílaná reportáž se snaží vykreslovat odpůrce ratifikace jako osoby akceptující domácí násilí, osoby ponižující ženy a na druhou stranu nejisté osobnosti, které se závěrečnými slovy herce třímajícího v ruce pomlázku jako oběti.

Z výše uvedených důvodů máme za to, že se odvysíláním reportáže s ohledem na výše zmíněné se Česká televize dopustila porušení povinnosti provozovatele vysílání ve smyslu ustanovení § 2 odst. 2 zákona ČT ve spojení s ustanovením § 31 odst. 2 ZPRTV, jelikož divákovi dle našeho právního názoru neposkytovala objektivní a vyvážené informace a nebyla schopna oddělit hodnotící komentáře od informací zpravodajského charakteru. Odvysíláním reportáže dle našeho právního názoru provozovatel porušil taktéž povinnost zákazu podprahových technik manipulace ve smyslu ustanovení § 32 odst. 1 písm. d) ZPRTV. Zároveň byla reportáž dle našeho názoru porušen čl. 5.8 Etického kodexu ČT, jelikož reportáž nebyla založena na zjištěných a ověřených údajích a reportáž nezprostředkovala pravdivý obraz skutečnosti.

Skutek č. 4 - použití zavádějících dat a neinformování o relevantních datech založených na reprezentativním vzorku

Redaktorka v reportáži uvedla velmi silné tvrzení, že v ČR je nahlašováno pouze 10 % znásilnění, což dle redaktorky dokazují studie: „Loni bylo na Policii nahlášeno 917 případů znásilnění. Studie ale ukazují, že nahlašovaných je jen asi 10 % případů.”

V daném případě nebylo zmíněno, jaké konkrétní studie to jsou. Lze tedy jen spekulovat, jaké konkrétní studie toto závažné tvrzení dokládají. Jen na okraj je třeba uvést, že v ČR je používán v diskusi o počtu znásilněných žen často médií opakovaný výklad, který je poněkud kreativní a v žádném případě nelze označit za příklad seriózní rigorózní práce.

V roce 2009 zveřejnil prof. Weiss a doc. Zvěřina výsledky svého kontinuálního výzkumu s názvem Sexuální chování v ČR. Výzkum byl prováděn na reprezentativním vzorku 1000 žen a 1000 mužů starších 15 let (ti odpovídali na totožnou sadu otázek v roce 1993, 1998 a 2003 a poslední sběr proběhl v roce 2008). Z posledního výzkumu vyplynulo, že: „Celkem 11% českých žen uvedlo, že byly někdy v životě přinuceny k pohlavnímu styku násilím, ale jen 5 % těchto činů bylo oznámeno policii.” Z této informace je velmi často a opakovaně vytvářena zkratka, že v ČR navzdory relativně nízkému počtu oficiálně ohlášených znásilnění orgánům činným v trestním řízení, ke znásilnění došlo v mnohonásobné výši, například až 12 000 znásilnění ročně.

K tomuto číslu se dochází velmi kreativním výpočtem, kdy jediným relevantním zdrojem je oficiální statistika PČR uvádějící počet ohlášených znásilnění v konkrétním roce. S ohledem na výsledky výše uvedeného výzkumu se tedy automaticky dovozuje, že se jedná o 5 % všech případů znásilnění v ČR. O problematičnosti tohoto tvrzení snad není třeba hluboce rozvádět.

Snad jen pro dokreslení je třeba si dosadit konkrétní počty respondentek. Tato premisa, která je v ČR již po mnoho let opakována, se zakládá na jednom výzkumu, kdy ze 110 respondentek (uvádějících, že byly násilně donuceny k sexuálnímu pohlavnímu styku) pět až šest respondentek dotazníku uvedlo, že toto násilné přinucení k pohlavnímu styku ohlásili orgánům činným v trestním řízení. Na základě jediného výzkumu provedeného v roce 2008 je dovozována „realita“ dneška aniž by čelila jakýmkoli pochybnostem ohledně metodologie. Pokud se takto nekriticky přistupuje k uvedeným informacím, pak se nejedná o vědecké postupy, ale o dogma.

Některé neziskové organizace a jejich představitelé si tento kreativní výklad osvojují, což ale výrazně snižuje jejich kredibilitu a důvěryhodnost.

Reportérka a zpravodajská redakce ČT neuvedla konkrétní zdroj, ačkoliv dle interních předpisů a ve smyslu čl. 5.8, 5.9 a 5.11 Etického kodexu ČT má povinnost zdroj citovat a uvádět a mít informaci ověřenou z minimálně dvou zdrojů.

Zároveň neozdrojovaným tvrzením výrazně zasáhla do pohledu diváka na problematiku znásilnění v ČR a vytvořila v něm dojem nedostatečnosti současného nastavení legislativy v otázce znásilnění. Kromě toho, že tedy zazněla zásadní tvrzení vztahující se k problematice znásilnění, zároveň vůbec nezazněly jiné informace, které výše uvedené tvrzení staví do poněkud jiného světla. Z aktuální studie provedené Jakubem Drápalem z Právnické fakulty Univerzity Karlovy pro Ministerstvo spravedlnosti ČR vyplývá, že na základě analýzy dat bylo zjištěno, že trestný čin znásilnění je druhým nejpřísněji postihovaným trestným činem v ČR hned po trestném činu vraždy.

Z výše uvedených důvodů máme za to, že se odvysíláním reportáže s ohledem na výše zmíněné se Česká televize dopustila porušení povinnosti provozovatele vysílání ve smyslu ustanovení § 2 odst. 2 zákona ČT ve spojení s ustanovením § 31 odst. 2 a odst. 3 ZPRTV, jelikož divákovi dle našeho právního názoru neposkytovala objektivní a vyvážené informace a nebyla schopna oddělit hodnotící komentáře od informací zpravodajského charakteru a nebyla dbáno vyváženosti a objektivity ve zpravodajském vysílání.

Zároveň byl reportáží dle našeho názoru porušen čl. 5.8 Etického kodexu ČT, jelikož reportáž nebyla založena na zjiitelných a ověřených údajích a reportáž nezprostředkovala pravdivý obraz skutečnosti ve spojení s čl. 5.9 Etického kodexu ČT, jelikož ČT zveřejnila informaci, která nebyla ověřena alespoň ze dvou důvěryhodných zdrojů a čl. 5.11, že ČT nesmí odvysílat informaci, jejíž původ není znám.

Zároveň vyznění vyjádření redaktorky ve spojení s ilustrativními záběry divadelního představení a doprovázeného násilím dle našeho názoru způsobilo porušení čl. 5.12 Etického kodexu ČT.

Skutek č. 5 – neinformování ČT o střetu zájmů Marty Smolíkové

V reportáži vystupuje paní Marta Smolíková, ředitelka Otevřené společnosti. Ta v reportáži uvádí: „Řada těch obětí vlastně ví, že ta pomoc je problematická, tak se k tomu ani nepřiznává a vlastně vidí, že jako nemá cenu si jít někam stěžovat.“ Je nepochybné, že Marta Smolíková

může mít takové názory a nepochybně je v pořádku, aby je takto komunikovala. Jen je otázkou, jak osoba, která je ředitelkou Otevřené společnosti, která se problematice pomoci obětem sexuálního a domácího násilí nevěnuje (jak dokládá výčet činností ve veřejném rejstříku obecně prospěšných činností) kompetentní ke komentování této problematiky. Absenci zájmu o pomoc v terénu obětem domácího násilí dosvědčují i oficiální webové stránky Otevřené společnosti, kde taktéž o pomoci obětem sexuálního násilí a obětem domácího násilí není ani zmínka.¹⁶ Zároveň je Otevřená společnost ve střetu zájmu k rozebírané věci z titulu participace na projektu Hlas proti násilí rozebraného výše.

Jak často nechává redakce ČT hovořit ve zpravodajských reportážích pouze lobbisty, kteří se věcně agendou v terénu nezabývají, aby ji mohli glosovat?

Zároveň ovšem nebylo v reportáži zmíněno, že paní Marta Smolíková je místopředsedkyně Rady pro televizní a rozhlasové vysílání.

Zároveň lze pochybovat o nezávislosti paní Smolíkové, jelikož organizace Otevřená společnost, jejíž činnost byla v reportáži propagována, pravidelně uděluje cenu Genderman roku. Při posledním ročníku byla cena udělena poslanci Michalovi Zunovi (TOP 09), který byl organizátorem panelové diskuse o potřebnosti ratifikace Istanbulské úmluvy v Poslanecké sněmovně a zároveň svolavatelem tiskové konference k potřebnosti ratifikace Istanbulské úmluvy v ČR. Paní Smolíková vystoupila jak na panelové diskusi, tak i na samotné tiskové konferenci, jak jsme již uvedli výše.

Organizace Otevřená společnost je příjemce financí z veřejných rozpočtů jako partner v případě projektu „Hlas proti násilí“ a garant v případě projektu „Grassroots muži advokáti rovnosti žen a mužů“ a ještě například projektu „Muži proti násilí a za rovnost žen a mužů“.

S pozdravem za Alianci pro rodinu

Jana Jochová

Vážená paní předsedkyně,

Rada České televize od Vás obdržela stížnost na reportáž s názvem *Istanbulská úmluva v divadelní hře*, informující o divadelní inscenaci s hlavním motivem domácího násilí, odvysílanou dne 24. ledna 2024 v pořadu Události na kanálech ČT1 a ČT24. Stěžujete si zejména na to, že reportáž informovala o problematice Istanbulské úmluvy jednostranně, neobsahovala klíčové souvislosti, využívala sugestivní metody manipulace a obsahovala zavádějící data.

Rada České televize si pro účely posouzení Vaší stížnosti vyžádala stanovisko generálního ředitele ČT. Jako odpověď Rada obdržela kromě tohoto stanoviska i vyjádření editora pořadu Události.

Generální ředitel ČT ve svém stanovisku připomněl kontext odvysílání reportáže, kterou editor pořadu Události zařadil hned za zpravodajský příspěvek informující o projednávání Istanbulské úmluvy v Senátu ČR. Tato reportáž dala prostor jak zástupcům ratifikace zmíněné úmluvy, tak jejím odpůrcům v míře zcela dostatečné. Až poté následovalo odvysílání reportáže s názvem *Istanbulská úmluva v divadelní hře*. S ohledem na tematické ukotvení této reportáže, která se řadí do oblasti kulturního zpravodajství (což dokazuje nejen ústřední objekt reportáže, ale také profesní zaměření autorky Pavly Sedliské), není Rada ČT přesvědčena, že by reportáž byla výrazně v rozporu s principem vyváženosti. Úkolem reportáže je seznámit diváka s pozadím vzniku divadelní hry, a to za pomoci výpovědí a názorů tvůrců a hlavních aktérů, což lze v oblasti kulturní žurnalistiky považovat za zcela standardní. Jako bezrozporné se Radě ČT v tomto ohledu jeví i využívání záběrů zobrazujících výňatky z předmětné divadelní inscenace, ve kterých spatřujete užívání podprahových sdělení s úmyslem poškodit určitou názorovou skupinu obyvatel (v tomto případě odpůrce Istanbulské úmluvy). Krátké vizuální výňatky z divadelních inscenací jsou běžnou součástí zpravodajských formátů s kulturním zaměřením a jejich výběr podléhá standardním způsobům tvorby zpravodajských příspěvků. V případě předmětné reportáže neshledává Rada ČT výběr ukázek z inscenace jako problematický, tím spíše jako účelový s cílem poškodit obraz určité skupiny obyvatel, takové čtení lze spíše řadit na úroveň subjektivní nadinterpretace.

Tvůrci pořadu Události Radě ČT také doložili zdroje informací týkající se latence násilných činů na ženách – tvůrci mezi zdroje řadí například: Agentura Evropské unie pro základní práva (2014) *Násilí na ženách: průzkum napříč EU*; Mikysková (2021) *Latentní kriminalita*; Kovář, Valerián (2008) *Vývoj mravnostní kriminality podle policejních poznatků a statistik*; Čírtková (2008) *Oběti sexuálního násilí*; Dohnal a kol. (2017) *Analýza výskytu a latence domácího násilí v partnerských vztazích*; Pikálková (2004) *Mezinárodní výzkum násilí na ženách - Česká republika / 2003: příspěvek k sociologickému zkoumání násilí v rodině* nebo Vámi zmiňovaná studie Weiss, Zvěřina (2009). Uvedený výčet zdrojů poukazuje na relevanci informací uváděných v reportáži a odpovídá na Vaši kritiku zacházení se zdroji informací.

Rada ČT též bere na vědomí část stanoviska generálního ředitele k Vaší stížnosti: „*Za poněkud problematické považuji vystoupení Marty Smolíkové, ředitelky Otevřené společnosti, jakkoliv se může jevit jako logické její zařazení do reportáže, když Otevřená společnost vznik této divadelní hry iniciovala. Tato nezisková společnost otevřeně podporuje ratifikaci IÚ a nejedná se tedy o nezaujatého odborníka na problematiku obětí sexuálního násilí. Přítomnost Marty Smolíkové v reportáži, pakliže byla redakcí shledána za důležitou, měla být doplněna zpřesňujícím komentářem o roli Otevřené společnosti v kampani za ratifikaci IÚ a dále pak vyjádřením zástupce opačného názorového proudu.*“ V návaznosti na toto stanovisko Rada ČT doporučí generálnímu řediteli, aby v budoucnu tvůrci zpravodajství v případech, kdy může dojít k prolínání kulturních či společenských témat s politickým rámcem, více zohledňovali tuto skutečnost a přistupovali ke zpracování takových témat s větším důrazem na vyváženost.

S pozdravem

Mgr. Karel Novák
předseda Rady České televize

Rada České televize

V Praze dne 21. března 2024

Vážený členové Rady,

po jednání Rady ČT dne 21. února 2024 mi byla předložena k vyjádření stížnost paní Jany Jochové, předsedkyně spolku Aliance pro rodinu, na reportáž v pořadu Události odvysílaném dne 24. ledna 2024 na ČT1 a ČT24. Reportáž na téma Istanbulské úmluvy v divadelní hře zpracovala redaktorka Pavla Sedliská. Stěžovatelka namítá, že reportáž jednostranně informovala o Istanbulské úmluvě, nebyl zastoupen opačný názorový proud, neobsahovala klíčové souvislosti a tím došlo k manipulaci s divákem, a ČT touto reportáží dle jejího názoru podporuje lobbying ve prospěch ratifikace IÚ.

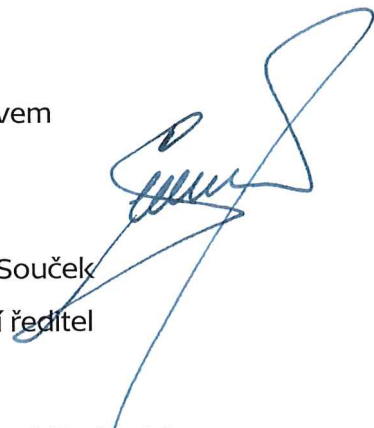
Stěžovatelka v té samé věci podala podnět i na Radu pro rozhlasové a televizní vysílání. Dne 20. února 2024 vydala RRTV Upozornění na porušení zákona, které bylo dne 7. března doručeno České televizi. V něm RRTV konstatuje, že v rámci odvysílané reportáže byl zvýhodněn názor jedné skupiny veřejnosti a došlo tedy k porušení povinnosti zajistit, aby ve zpravodajských a politicko – publicistických pořadech bylo dbáno zásad objektivit a vyváženosti.

Předmětnou reportáž jsem zhlédl, vyžádal jsem si i stanovisko redakce. Nejprve bych chtěl zmínit, že problematice Istanbulské úmluvy a její ratifikace Českou republikou se ČT zabývá dlouhodobě v nejrůznějších zpravodajských reportážích a diskusních pořadech, ve kterých jsou standardně zastoupeny názory pro i proti ratifikaci IÚ. Stejně tak tomu bylo i v pořadu Události ČT dne 24. ledna 2024, kdy ČT před reportáží o divadelní hře na téma Istanbulské úmluvy odvysílala reportáž o projednávání IÚ na půdě Senátu ČR, a v této reportáži dala redakce prostor jak zastáncům ratifikace (senátorka Adéla Šípková, Piráti), tak odpůrcům (senátor Michael Canov, SLK). Poté následovala reportáž o divadelní hře, kterou editor Událostí logicky zařadil za výše zmíněnou reportáž o projednávání IÚ v Senátu, když se jednalo o totožné téma.

Reportáž, vůči které směřuje stížnost paní Jochové, primárně informovala o vzniku divadelní hry s netradičním námětem, divákům nabídla umělecký úhel pohledu na problematiku Istanbulské úmluvy. Zaznělo zde, že hra pracuje s nadsázkou a groteskností. Reportáž zpracovávala redaktorka, která se stabilně věnuje kulturním událostem a většinu respondentů tvořili členové divadelního souboru.

Za poněkud problematické považuji vystoupení Marty Smolíkové, ředitelky Otevřené společnosti, jakkoliv se může jevit jako logické její zařazení do reportáže, když Otevřená společnost vznik této divadelní hry iniciovala. Tato nezisková společnost otevřeně podporuje ratifikaci IÚ a nejedná se tedy o nezájatého odborníka na problematiku obětí sexuálního násilí. Přítomnost Marty Smolíkové v reportáži, pakliže byla redakcí shledána za důležitou, měla být doplněna zpřesňujícím komentářem o roli Otevřené společnosti v kampani za ratifikaci IÚ a dále pak vyjádřením zástupce opačného názorového proudu. Tento svůj názor budu tlumočit vedení redakce.

S pozdravem

Mgr. Jan Souček
generální ředitel

Příloha – vyjádření redakce

Přikládám vyjádření ke stížnosti Aliance pro rodinu. Zaznamenal jsem, že v téže věci (reportáž o divadelní hře, která nese název Istanbulská úmluva) v únoru adresovala RRTV České televizi upozornění pro porušení zákona. Netuším, zda se tedy už nějaké fundované vyjádření uvnitř televize nezrodilo nebo nerodí. Nevím, nakolik užitečný může být můj názor i v kontextu toho, že RRTV – podobně jako Aliance pro rodinu – ve svém stanovisku tvrdí, že v reportáži zazněly argumenty ve prospěch přijetí Istanbulské úmluvy; já je tam nebyl schopen najít.

Tématem kritizované reportáže je divadelní hra, která nabízí umělecký úhel pohledu relevantního souboru. V reportáži je navíc zdůrazněno, že hra pracuje s groteskností a nadsázkou. Tvzení, že by reportáž podněcovala nenávist vůči skupině osob z důvodu politických názorů, je třeba jednoznačně odmítnout. V reportáži o divadelní hře jsou používány výlučně záběry z divadelní hry, tudíž nelze debatovat ani o použití podprahových technik. Stěžovatelé pak sami vyvracejí další vlastní argumenty konstatováním, že „všichni vystupující v reportáži hovořili spíše ve prospěch ratifikace Istanbulské úmluvy, ačkoli ze samotného vyjádření herců to nelze jednoznačně rozklíčovat.“ Ve vyjádření protagonistů (a pochopitelně ani redaktorky) skutečně nelze nalézt výzvu k ratifikaci Istanbulské úmluvy. Kdo na představení spolupracoval, nebylo zatajováno. K latenci předmětné trestné činnosti existuje vícero pramenů (např. Agentura Evropské unie pro základní práva 2014; Mikysková 2021; Kovář, Valerián 2008; Čírtková 2008; Voňková, Huňková 2004; Pikálková 2004; Dohnal a kol. 2017 + zmiňování Weiss se Zvěřinou a Šafařík, 2020).

S poděkováním a s pozdravem

Jan Šenkýř
Editor pořadu Události